

9. Стратегія інтеграції внутрішніх переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення не період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 лист. 2017 р. № 909-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-2017-p#Text> (дата звернення: 20.12.2022).

Вікторія Гураль

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль

Науковий керівник: Галина Лещук,

доцент кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільський національний педагогічний
Університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКА РЕЗИДЕНЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПИСЬМЕННИКІВ, ЯКІ ВОЮВАЛИ

У статті розкрито сутність літературно-мистецької резиденції як інструменту реабілітації письменників-комбатанів. Описані різні види відновлення для ветеранів ЗСУ: фізичне, ігрове, психологічне, дружнє, родинне, енімал, соціальне, освітнє та бізнес-відновлення. Зазначено, що літературно-мистецька резиденція включає в себе такі види реабілітації: психологічна, соціальна та професійна із стаціонарним типом санаторного характеру.

Ключові слова: літературно-мистецька резиденція, письменники-військові, реабілітація.

Багатовікова експансія росії триває і досі. Десятилітню війну, її жорстокість і жах сучасна цивілізація не може сприйняти й дотепер. Тисячі військових, що захищають суверенітет України, потребують допомоги не лише в зоні бойових дій, а й у тилу. Реабілітація для військових є надзвичайно важливим етапом, адже від способу її організації буде залежати подальше їхнє життя.

Сучасні реабілітологи виділяють такі види відновлення для ветеранів ЗСУ: фізичне, ігрове, психологічне, дружнє, родинне, енімал, соціальне,

освітнє та бізнес-відновлення [2]. Усі вони спроектовані на повноцінне повернення з війни у звичне життя.

Варто зазначити, що серед військових є багато письменників, творчість яких війна змінила назавжди. Долі сучасних митців осмислюємо крізь призму творчості письменників «втраченого покоління». Наталя Давиденко зазначає: «По-різному сприйняли війну письменники: надто гучними були гасла у кожній із воюючих країн, надто високі, священні інтереси пропонувалося захищати. Та одразу й однозначно заперечували війну Ромен Ролан, Леонгард Франк, Стефан Цвейг, Бертольд Брехт. Багатьом же розуміння антилюдяності війни та брехливості воєнної пропаганди далось пізніше. Трагічний досвід Першої світової війни по-своєму передали у творах ті письменники, які прийшли на війну молодими, сповненими надій, а повернулися із зруйнованими, знищеними старими ідеалами, не набувши нових» [1, с.72]. Не зважаючи на специфіку російсько-української війни і її несхожість на Першу світову війну, термін «втрачене покоління» може набути нових сенсів у сучасних умовах і, щоб запобігти цьому, варто переосмислити попередній досвід.

Через низку важливих обставин не усі письменники зможуть самостійно повернутись до творчої діяльності. Тому літературно-мистецькі резиденції можуть стати для них новим типом організації реабілітації, де важливим аспектом залишатиметься мистецьке усамітнення.

Мета розвідки - дослідити форму та специфіку реалізації літературно-мистецьких резиденцій як типу організації реабілітації письменників, які воювали.

Реабілітація як довгий і складний процес має включати в себе діагностику стану людини. Це насамперед медичне, фізичне і психологічне обстеження та відновлення. Ірина Сисоєнко, народна депутатки України VIII скликання, заступниця директора Інституту та Голова Всеукраїнської Асоціації Фізичної Медицини, Реабілітації і Курортології в ефірі «Українського радіо» зазначила: «Українська реабілітація військових

потребує змін, спеціалістів нових професій та залучення іноземного досвіду» [3]. Власне, ця теза є дійсно актуальною і з огляду на нашу наукову проблему: дотепер не було окреслено та схарактеризовано реабілітації письменників, які воювали.

Літературно-мистецька резиденція включає в себе такі види реабілітації, як психологічна, соціальна та професійна із стаціонарним типом санаторного характеру. Для кращого розуміння вважаємо доцільно описати вищезазначені пункти:

1) психологічна реабілітація – відновлення психічного здоров'я шляхом роботи із психологом;

2) соціальна реабілітація – відновлення соціальних функцій військових шляхом проведення різних терапевтичних практик;

3) професійна реабілітація – повернення до професійної діяльності шляхом мистецького усамітнення.

Зважаючи на вищезазначені пункти, вважаємо доцільним описати та охарактеризувати проєкт літературно-мистецької резиденції.

Мета такого проєкту – теоретично обґрунтувати та дослідити літературно-мистецькі резиденції, створити безпечний екопростір для письменників, які воювали, зібрати разом митців, аби вони допомогли один одному пережити травми війни та повернутись до письма.

Завдання:

- підняти питання реабілітації військових окремих професійних груп;
- допомогти письменникам, які воювали повернутися до літературного життя;
- відновити мистецький дискурс в умовах війни.

Основними видами діяльності під час перебування на резиденції можуть бути: лекторії від дослідників та літературознавців; робота у фондах/архівах; спілкування (нетворкінг) із митцями, що мали такий же досвід; мистецьке усамітнення.

Проект передбачає 4 етапи тривалістю 1 місяць кожен. На першому етапі відбуватиметься безпосередньо сама підготовка (запуск відбору учасників, пошук екооселі, складання тем лекторіїв, комунікація із лекторами, спілкування із потенційними резидентами). На наступних етапах відбуватимуться заїзди учасників та їхнє перебування на резиденції (4 учасники на кожен заїзд).

Важливим аспектом є залучення молоді до реалізації проекту, а саме студентів, які навчаються на освітньо-професійних програмах «Соціальна робота», «Психологія», «Реабілітація», «Журналістика», «Філологія» тощо.

Враховуючи вищезазначене, можна вивести такі прогнозовані результати проекту:

- 12 письменників зможуть повернутися до своєї літературної діяльності;
- суспільство, завдяки медійному висвітленню проекту в соцмережах, дізнається більше про творчість резидентів;
- реалізація такого типу проекту активізує науковців дослідити, обґрунтувати та впроваджувати нові типи реабілітації.

Висновок. В Україні, як поствоєнній країні, ми матимемо важливу проблему – масову реабілітацію військових. З огляду на інформацію ЗМІ багато письменників зараз перебувають на службі. Поети та прозаїки, які воюють, потребують поступового повернення до своєї творчої діяльності. Тому запровадження практики літературно-мистецьких резиденцій допоможе у професійній реабілітації письменникам.

Список використаних джерел

1. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2011. 488 с.
[URL:https://chtyvo.org.ua/authors/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhKh_stolittia/](https://chtyvo.org.ua/authors/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhKh_stolittia/) (дата звернення: 23.03.2023).
2. Сучасні види реабілітації для постраждалих від війни та ветеранів ЗСУ - enableme.org.ua. *EnableMe* Україна.
[URL:https://www.enableme.com.ua/ua/article/sucasni-vidi-reabilitacii-](https://www.enableme.com.ua/ua/article/sucasni-vidi-reabilitacii-)

dla-postrazdalih-vid-vijni-ta-veteraniv-zsu-8895 (дата звернення: 04.04.2024).

3. Українська реабілітація військових потребує змін, спеціалістів нових професій та залучення іноземного досвіду, – Ірина Сисоєнко | НАМН України. *НАМН України Національна академія медичних наук України*. URL:<https://amnu.gov.ua/ukrayinska-reabilitacziya-vijskovyh-potrebuye-zmin-speczialistiv-novyh-profesij-ta-zaluchennya-inozemnogo-dosvidu-iryna-sysoyenko/> (дата звернення: 01.04.2024).

Аліна Дуля
*доктор філософії за спеціальністю 231 Соціальна робота,
старший викладач кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
м. Київ*

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ОСОБАМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ВІЙНИ

У статті розкрито проблеми та потреби осіб з інвалідністю в умовах війни. Визначено, що особи з інвалідністю потребують особливої уваги фахівців із соціальної роботи та надання висококваліфікованої соціальної допомоги з метою соціальної адаптації та інтеграції в суспільство. Автором розкрито основні напрямки соціальної роботи з особами з інвалідністю та виокремлено найбільш ефективні форми і методи роботи з даною цільовою групою.

Ключові слова: *інвалідність, особа з інвалідністю, соціальна робота, соціальна адаптація, фахівці із соціальної роботи.*

Сьогодні в Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості осіб з інвалідністю, таке зростання є наслідком складної екологічної, політичної та військової ситуації. За даними Міністерства соціальної політики України, за час повномасштабного вторгнення росії, кількість українців з інвалідністю зросла на 300 тисяч, до цього часу в Україні проживало 2,7 мільйона осіб з інвалідністю, а тепер цей показник сягнув 3 мільйонів [4]. Проте, ця цифра не є сталою, вона продовжує зростати через військові дії на території України. Таким чином, особи з інвалідністю потребують особливої уваги фахівців із соціальної сфери та надання висококваліфікованої соціальної допомоги з метою їхньої соціальної адаптації та інтеграції в суспільство.